

Analiza stanja i praksa sakupljanja staklene ambalaže

- Grad Bihać -

Otvoreni regionalni fond za jugoistočnu Evropu, modernizacija komunalnih usluga (ORF MMS), putem develoPPP.de

Projekt: Uspostavljanje isplativog lanca vrijednosti za reciklažu stakla na Zapadnom Balkanu

PN: 12.1003.8-105.76

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. Analiza procjene pravnih mogućnosti na području grada Bihać	4
2.1 Pravni okvir-trenutno stanje	4
2.1.1 Analiza pravnog okvira na nivou F BiH	5
2.1.2 Analiza pravnog okvira na nivou USK	9
3. Praksa sakupljanja ambalaže od stakla na području FBiH i pravni okvir	11
3.1 Sistem selektivnog prikupljanja i razdvajanja otpada	14
4. Praksa sakupljanja otpada u Gradu Bihaću	15
4.1 Grad Bihać	15
4.2 Stanovništvo i privreda	16
4.3 Otpad u gradu Bihaću	18
4.4 Lokacije eko otoka	20
4.5 Trenutne rute prikupljanja stakla	21
4.6 Cijena komunalnih usluga na području Grada Bihaća	23
5. Zaključak	23
6. Prilozi	25

1. UVOD

Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) i Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj „Naled“ iz Srbije su u saradnji sa prvim operaterom sistema upravljanja ambalažnim otpadom u Bosni i Hercegovini „Ekopak“, operaterima sistema „Sekopak“ iz Srbije, „Pakomak“ iz Sjeverne Makedonije, te Asocijacijom za ekonomski razvoj Hercegovine REDAH i Zajednicom jedinica lokalne samouprave ZELS, pokrenuli regionalni projekat „**Upravljanje staklenom ambalažom na Zapadnom Balkanu**“.

Bosna i Hercegovina (BiH) prilagođava svoje zakonodavstvo evropskome u procesu približavanja Europskoj Uniji (EU), stoga se postepeno ciljevi postavljene u evropskim strateškim dokumentima i propisima ugrađuju u nacionalno zakonodavstvo. Federalnom strategijom upravljanja otpadom za period 2008-2018. je definisan Operativni cilj za komunalni otpad: “Prikupiti i reciklirati otpad od ambalaže (% od ukupno proizvedene količine)” gdje su ciljni procenti za staklo postavljeni na 40 % u 2018 godini. Kako se reciklaža stakla povećava u Europi, sa stopom sakupljanja od 76%, zemlje pretendenti na članstvo u EU na zapadnom Balkanu, uključujući BiH, moraju držati korak i dostići ciljeve postavljene na nacionalnom i na nivou EU. Stepenu reciklaže je odličan indikator za prikazivanje napretka zemlje u sistemu upravljanja otpadom, a samim tim jasno se vidi poštivanje hijerarhije upravljanja otpadom i postavljenih ciljeva kada je riječ o tretmanu otpada. Okvirna direktiva o otpadu u EU postavila je cilj o stepenu reciklaže komunalnog otpada u iznosu od 50 % do 2020. godine u zemljama članicama. U BiH stepen reciklaže je veoma nizak, a samim tim daleko iza postavljenih ciljeva:

- stepen reciklaže od 30 % u FBiH do 2018. godine (Strategija zaštite okoliša FBiH 2008-2018),
- 23 % u RS do 2026. godine (Strategija upravljanja otpadom u RS 2016-2026).

Europsko udruženje proizvođača staklene ambalaže (FEVE) istraživanjem je utvrdilo da je staklena ambalaža najbolji izbor za ekološki svjesne potrošače. Dalje, navodi se da polovica potrošača kupuje više proizvoda u staklenoj ambalaži nego 2016. godine, a 9 od 10 preporučilo bi staklo kao najbolju ambalažu. Jedno od najvažnijih otkrića je da se odluke o kupovini sve više vode mogućnostima reciklaže i okolišem povezanim sa staklenom ambalažom.

Kako ambalažni otpad predstavlja glavni udio u ukupnim tokovima otpada, udio staklenog otpada u smjesi otpada čini oko 4% cjelokupnog ambalažnog otpada u regiji zapadnog Balkana. S obzirom da je staklo materijal koji se 100% može reciklirati i postoji mogućnost za beskonačni broj krugova za reciklažu, cilj je pružiti najbolje scenarije i na osnovu tog slučaja za prikupljanje otpada od staklene ambalaže u regiji.

Na području BiH kao pilot općine odabran je Grad Bihać i Općina Novi Travnik. U okviru projekta predviđeno je uspostavljanje osnove za isplativiju reciklažu stakla, tako što će se u odabranim lokalnim samoupravama postaviti kontejneri za odlaganje staklenog ambalažnog otpada, u gradskim i ruralnim sredinama, kao i u ugostiteljskim objektima, sa ciljem povećanja sakupljene staklene ambalaže. Jedan od ciljeva projekta je povećati stopu prikupljanja staklene ambalaže u ovim općinama za 20%.

2. Analiza procjene pravnih mogućnosti na području grada Bihać

2.1 Pravni okvir-trenutno stanje

BiH se sastoji od dva različita i odvojena samoupravna entiteta (Federacija Bosne i Hercegovine (F BiH) i Republika Srpska (RS)) i Brčko Distrikta (BD) (distrikt pod međunarodnim nadzorom sa samoupravnom upravnom jedinicom u BiH). BiH, entiteti i BD, svaki u okviru vlastitih nadležnosti, su ovlašteni da usvajaju zakonske i podzakonske akte o različitim pitanjima, u zavisnosti od podjele nadležnosti propisanih Ustavom BiH¹. Entiteti su nadležni, između ostalog, za usvajanje zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na zaštitu okoliša i upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom.

Proteklih godina pravni sistem u BiH je podložan promjenama u gotovo svim pravnim područjima. Stoga se primjenjivi zakoni nekada primjenjuju nedosljedno i, u određenim slučajevima, provedba prava može biti dugotrajan proces. Imajući u vidu zakonodavne promjene, moguće je različito tumačenje mjerodavnih zakona od strane lokalnih vlasti u vezi s pitanjima koja su obrađena u ovoj analizi.

Na nivou BiH ne postoji zakon o zaštiti okoliša, niti zakon o upravljanju otpadom. BiH je u procesu evropskih integracija, te je kao prvi korak k tome potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) koji je stupio na snagu 01.06.2015. godine. Jedan od zahtijeva SSP-a je da BiH, kao i ostale zemlje Zapadnog Balkana, pristupi efikasnom usklađivanju i provedbi čitavog korpusa pravnog naslijeđa Evropske unije (EU) (EU *acquis-a*) koji je nastajao tokom proteklih šest decenija. Zbog toga je zakonodavstvo F BiH u oblasti upravljanja otpadom u velikoj mjeri usaglašeno sa odgovarajućim EU direktivama koje regulišu predmetnu oblast.

Obzirom da su predmet analize Grad Bihać i Općina Novi Travnik, obje u sastavu F BiH, predmet ove analize će biti određeni propisi donijeti na nivou F BiH, te kantonalni propisi kojima pripadaju navedene dvije općine. Na nivou F BiH su doneseni (i) Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou F BiH², (ii) Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine³, (iii) Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala⁴, (iv) Zakon o zaštiti okoliša F BiH⁵, (v) Zakon o upravljanju otpadom⁶, (vi) Zakon o fondu za zaštitu okoliša F BiH⁷, (vii) Zakon o zaštiti zraka⁸, (viii) Zakon o vodama⁹, (x) Zakon o zaštiti prirode¹⁰, i (xi) Pravilnik o kategorijama otpada sa listama¹¹.

¹ Aneks 4 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, parafiran 21.11.1995. godine u Daytonu (SAD) i potpisan 14.12.1995. godine u Parizu.

² Službene novine F BiH, br. 02/06, 72/07, 32/08, 04/10, 13/10, i 45/10.

³ Službene novine F BiH, br. 49/06.

⁴ Službene novine F BiH, br. 35/98 i 109/12.

⁵ Službene novine F BiH, br. 33/03 i 38/09.

⁶ Službene novine F BiH, br. 33/03, 72/09 i 92/17.

⁷ Službene novine F BiH, br. 33/03.

⁸ Službene novine F BiH, br. 33/03 i 04/10.

⁹ Službene novine F BiH, br. 70/06.

¹⁰ Službene novine F BiH, br. 66/13.

¹¹ Službene novine F BiH, br. 09/05.

Relevantni podzakonski akti donijeti na nivou F BiH su (i) Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom Federacije BiH¹², (ii) Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom¹³, (iii) Pravilnik o kategorijama otpada sa listama¹⁴, (iv) Pravilnik o potrebnim uvjetima za prenos obaveza sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada¹⁵, (v) Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda¹⁶, (vi) Pravilnik o karakteristikama, sadržaju i postupku obavještanja o važnim karakteristikama proizvoda i ambalaže od strane proizvođača¹⁷, (vii) Pravilnik o prekograničnom prometu otpada¹⁸, (viii) Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada¹⁹, i (ix) Uredba o obavezi dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom²⁰.

Na nivou Grada Bihaća donijeti su (i) Zakon o upravljanju otpadom²¹, (ii) Zakon o komunalnim djelatnostima²², (iii) Zakon o prostornom uređenju – prečišćeni tekst²³, (iv) Pravilnik o načinu prikupljanja, odlaganja, razvrstavanja i obavljanja otkupa sekundarnih sirovina i otpadnog materijala²⁴, (v) Pravilnik o izdavanju okolinske dozvole za pogone i postrojenja i druge planirane aktivnosti koje mogu značajno utjecati na okoliš²⁵, (vi) Pravilnik o načinu vođenja registra i sadržaja i forme izvještaja o otpadu²⁶, (vii) Pravilnik o vođenju evidencije o otpadu²⁷, (viii) Odluka o finansijskim i drugim garancijama za pokrivanje troškova rizika od mogućih šteta, sanacije i postupaka nakon zatvaranja deponije²⁸, (ix) Odluka o usvajanju Studije izvodljivosti sa Dodatkom Studije izvodljivosti za Regionalnu sanitarnu deponiju Unsko-sansko kantona-Regija Bihać²⁹, (x) Odluka o prihvatanju lokacije za Regionalnu sanitarnu deponiju Unsko-sansko kantona-Regija Bihać³⁰, (xi) Odluka o komunalnom redu (prečišćeni tekst)³¹.

2.1.1 Analiza pravnog okvira na nivou F BiH

Zakon o zaštiti okoliša (ZZO)

Jedan od osnovnih ciljeva ZZO-a je očuvanje, zaštita, obnova i poboljšanje ekološke kvalitete i kapacitete okoliša, kao i kvalitete života. ZZO se odnosi na sve oblike okoliša (zrak, vodu, tlo, biljni i životinjski svijet, krajolike, izgrađeni okoliš), kao i sve vidove djelatnosti kojima je svrha korištenje i opterećivanje prirodnih resursa, odnosno, djelovanje na okoliš koje znači opasnost od njegova zagađivanja, zagađuje okoliš ili

¹² Službene novine F BiH, br. [88/11](#), [28/13](#), [8/16](#), [54/16](#), [103/16](#) i [84/17](#)).

¹³ Službene novine F BiH, br. 9/05.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Službene novine F BiH, br. 87/12 i 107/14.

¹⁷ Službene novine F BiH, br. 6/08.

¹⁸ Službene novine F BiH, br. 7/11.

¹⁹ Službene novine F BiH, br. 38/06.

²⁰ Službene novine F BiH, br. 31/06.

²¹ Službeni glasnik USK, br. 4/12 i 8/14.

²² Službeni glasnik USK, br. 04/11, 11/11, 06/12 i 13/12.

²³ Službeni glasnik USK, br. 12/13.

²⁴ Službeni glasnik USK, br. 06/01.

²⁵ Službeni glasnik USK, br. 18/07; 05/08.

²⁶ Službeni glasnik USK, br. 30/12.

²⁷ Službeni glasnik USK, br. 30/12.

²⁸ Službeni glasnik USK, br. 23/12.

²⁹ Službeni glasnik USK, br. 09/14.

³⁰ Službeni glasnik USK, br. 09/14.

³¹ Službeni glasnik Grada Bihaća, br. 12/18.

imaju izvjestan utjecaj na okoliš (poput buke, vibracija, radijacije - izuzimajući nuklearnu radijaciju i nuklearni otpad, itd.). Jedno od osnovnih načela stipulisano odredbama ZZO-a jeste načelo smotrenosti i prevencije, koje između ostalog nalaže da se pri korištenju okoliša mora pažljivo upravljati i ekonomično koristiti sastavnice okoliša, te svesti na najmanju moguću mjeru stvaranje otpada primjenom reciklaže nastalog otpada, odnosno ponovnog korištenja prirodnih i umjetnih materijala. ZZO-om se nalaže imatelju otpada da poduzme odgovarajuće mjere s ciljem sprječavanja stvaranja otpada, recikliranja i tretiranja otpada za ponovnu upotrebu, ekstrakciju tvoriva i moguće energije, te sigurno odlaganje. Na osnovu ZZO-a je donijeta Federalna strategija zaštite okoliša F BiH 2008-2018, čiji je sastavni dio i Federalna strategija upravljanja otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom (ZUO)

ZUO određuje generalni okvir za preradu otpada za ponovnu upotrebu i njegovu reciklažu. Ovaj Zakon reguliše odgovornost nekoliko učesnika u otpadu, i to proizvođača, prodavača i vlasnika otpada. Odgovornost proizvođača se ogleda u tome da je isti dužan dizajnirati proizvod i ambalažu, koristiti tehnologije i razvijati proizvodnju na način koji najefikasnije koristi materijale i energiju stimulira ponovno korištenje i reciklažu proizvoda, a na kraju životnog ciklusa proizvoda promovira okolinski održiv tretman, korištenje i odlaganje. Proizvođač je dužan koristiti takve sirovine i osnovne materijale, poluproizvode i ambalažu koji smanjuju upotrebu energije i materijala i čijom upotrebom se smanjuje proizvodnja otpada i upotreba ambalaže koja duže traje i ne ugrožava okoliš kada postane otpad. Prema ZUO, proizvođač će primiti nazad i/ili nadoknaditi korištene proizvode ili otpad od proizvođača od vlasnika u skladu sa posebnim propisima radi ponovnog korištenja, reciklaže ili odlaganja na okolinski prihvatljiv naćn. Proizvođać može primiti natrag ili nadoknaditi proizvode ili otpad od proizvođaća od vlasnika ili sklopiti ugovor za pružanje usluga na dobrovoljnoj osnovi sa prodavaćem. Odgovornost prodavaća se ogleda u tome što je dužan vratiti i/ili nadoknaditi depozite, prikupljati na selektivan naćn i isporučivati proizvode i ambalažu koji su na kraju životnog ciklusa proizvođaću ili operatoru koji je ovlašten za pružanje usluga upravljanja otpadom. Prodavać može proizvođaću vratiti ili nadoknaditi pakirane proizvode ili otpad nastao iz njih kada je on odgovoran za tretman, ponovno korištenje i reciklažu otpada u skladu sa posebnim propisima. Proizvođać i prodavać mogu ove odgovornosti prenijeti na operatora sistema za prikupljanje otpada putem sporazuma ili ugovora. Proizvođać i vlasnik otpada su dužni skupljati, brinuti se o ponovnom korištenju i reciklaži ili odlaganju otpada koji je proizveden zbog njihovih aktivnosti ili otpada koji posjeduju. Proizvođać i vlasnik otpada su dužni da prije odlaganja i ponovnog korištenja otpada uskladište otpad na okolinski prihvatljiv naćn.

ZUO propisuje da svaki kanton treba da donese plan upravljanja otpadom koji treba biti usklađen sa Strategijom upravljanja otpadom F BiH i Federalnim planom upravljanja otpadom. Plan upravljanja otpadom treba da sadrži sljedeće: (i) vrstu, kolićinu i porijeklo otpada koji se proizvodi i koji se treba tretirati ili odložiti; (ii) ciljeve upravljanja otpadom; (iii) opće tehnićke zahtjeve za upravljanje otpadom i uređaje unutar područja na kojima se nalaze; (iv) raspoloživ i podesan tretman i mjesta odlaganja i uređaje unutar određene teritorije; (v) specijalne ugovore za tretman ili odlaganje otpada za veći broj općina; (vi) specijalne ugovore za pojedine vrste otpada kao što je opasni otpad, tećni otpad, ambalažni otpad itd.; (vii) stratećke ciljeve sa razrađenim prioritetima u upravljanju otpadom i pojedinim aktivnostima koje se trebaju preduzeti; (viii) listu mjera koje se trebaju preduzeti; (ix) procjenu troškova za izvršavanje zadataka u upravljanju otpadom. Sistem prikupljanja otpada može uspostaviti proizvođać i/ili prodavać ili operator za upravljanje otpadom. Za obavljanje aktivnosti tretmana otpada i njegovog odlaganja potrebno je pribaviti dozvolu.

Proizvođać ili vlasnik otpada skupljat će otpad selektivno u skladu sa potrebom budućeg tretmana. Prikupljanje otpada unutar lokacije proizvođaća ili vlasnika na naćn koji isključuje rizik po okoliš vremenski je ogranićeno i ne zahtijeva posebnu dozvolu. Operator za prikupljanje otpada skuplja otpad od

proizvođača i vlasnika i transportuje ga do mjesta za prikupljanje otpada, transfer-stanice ili mjesta za ponovnu upotrebu i recikliranje, tretman ili konačno odlaganje. Operator za prikupljanje otpada može preuzeti otpad od vlasnika na mjestima za prikupljanje. Prema ZUO postoje sljedeći načini odlaganja i tretmana otpada: (i) odlaganje na lokaciji deponije, (ii) termalna obrada, i (iii) druge hemijske, biološke ili fizičke obrade.

Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom Federacije BiH (PUAAO)

Osnovni ciljevi PUAAO su: očuvanje prirodnih resursa, zaštita okoliša i zdravlja ljudi, razvoj savremenih tehnologija proizvodnje ambalaže, uspostavljanje optimalnog sistema upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom, funkcionisanje tržišta ambalaže i proizvoda u ambalaži na teritoriji F BiH, prevenciju stvaranja trgovinskih prepreka, izbjegavanje poremećaja i ograničenja u konkurenciji, prevenciju stvaranja diskriminacije po vrsti ili po sadržaju ambalaže. Ključnu ulogu u pogledu upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom ima pravno lice, odnosno operater sistema koji je ovlašten od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma (FMOIT) da provodi sve aktivnosti u navedenom području. Nadalje, proizvođač, uvoznik, punilac, paker, distributer i krajnji snadbjevač je obavezan da se priključi u sistem upravljanja ambalažnim otpadom i odgovoran je za postizanje propisanih ciljeva. Navedene obaveze proizvođač, uvoznik, punilac, paker, distributer i krajnji snadbjevač mogu prenijeti direktno na operatera sistema. U slučaju neprenošenja obaveza na operatera sistema uvoznik, punilac, paker, distributer i krajnji snadbjevač uplaćuju propisane naknade u Fond za zaštitu okoliša F BiH (Fond). Proizvođač ambalažnog materijala, uvoznik, punilac, paker, distributer i krajnji snadbjevač putem ugovora prenosi svoje obaveze na operatera sistema. Operater sistema je dužan u njihovo ime da: (i) obezbijedi da sakupljač ambalažnog otpada redovno preuzima komunalni ambalažni otpad i vrši njegovo selektivno razdvajanje, (ii) redovno preuzima i sakuplja ambalažni otpad koji nije komunalni otpad od krajnjih korisnika, (iii) obezbijedi ponovno iskorištenje ambalažnog otpada za reciklažu u ovlaštenim postrojenjima i odlaganje neiskoristivog dijela ambalažnog otpada na regionalnim ili općinskim odlagalištima. Operater sistema je dužan za svaku vrstu ambalaže za koju proizvođač, uvoznik, punilac, paker, distributer i krajnji snadbjevač prenesu svoju obavezu na operatera sistema da osigura upravljanje ambalažnim otpadom u skladu sa zaključenim ugovorom. Aktivnosti upravljanja ambalažnim otpadom od strane operatera sistema moguće su samo pod uslovom dobijanja dozvole za operatora sistema za upravljanje otpadom. Uz zahtjev za izdavanje dozvole se prilaže prateća dokumentacija taksativno pobrojana u članu 17. PUAAO. Sastavni dio zahtjeva za izdavanje dozvole podrazumijeva i Plan upravljanja otpadom i čija je sadržina također propisana odredbama člana 17. PUAAO. Dozvola za upravljanje otpadom izdaje FMOIT, a na period važenja od pet godina. Dozvola posebno sadrži: (i) vrstu ambalažnog otpada koji treba sakupiti, (ii) količinu ambalažnog otpada koji treba sakupiti i iskoristiti, i (iii) način izvještavanja FMOIT-a.

Operater sistema je u obavezi dostavljati FMOIT-u i Fondu izvještaj o upravljanju ambalažnim otpadom za prethodnu kalendarsku godinu svake godine do 31. marta naredne godine. FMOIT i Fond vrše kontrolu rada Operatera sistema, dok nadzor nad primjenom PUAAO provode inspektori zaštite okoliša i tržišni inspektori Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Pravilnik o obrascu, sadržaju i postupku obavještavanja o važnim karakteristikama proizvoda i ambalaže od strane proizvođača (Pravilnik)

Pravilnikom je propisano koje se informacije navode na ambalaži, a koje za gotov proizvod, te je isto bitno zbog ostvarivanja efikasnosti zbrinjavanja proizvoda, ostataka proizvoda ili ambalaže nakon upotrebe, isteka roka trajanja proizvoda ili upotrebljivosti ambalaže. Na gotov proizvod i na ambalažu navode se sljedeće upute o specifičnim postupcima tretmana ili postupaka:

- navod "ODLOŽITI U KONTEJNER ZA _____", gdje je to primjenjivo;
- navod "POVRATNA AMBALAŽA (KAUCIJA ____ KM)", gdje je to primjenjivo;

navod: "NEUPOTRIJEBLJENI/PREOSTALI PROIZVOD U CILJU ZBRINJAVANJA (OBAVEZNO) VRATITI PROIZVOĐAČU", gdje je to primjenjivo;

- u slučaju papirne ili kartonske ambalaže, navod: "PRESAVITI" ili "PRESOVATI", praćeno simboličkim prikazom, gdje je to primjenjivo;

- u slučaju plastičnih boca (PET, HDPE), navod: "ODVOJITI POKLOPAC/ČEP", gdje je to primjenjivo;

- u slučaju staklene ambalaže, navod: "ODVOJITI POKLOPAC/ČEP" i "NE MIJEŠATI SA STAKLOM DRUGIH BOJA", gdje je to primjenjivo;

- navod primjenjivih standardnih međunarodnih simbola za dozvoljene ili preporučene postupke s ambalažom i preostalim sadržajem proizvoda nakon upotrebe ili nakon isteka roka trajanja proizvoda, u skladu sa slijedećom standardnom listom simbola (pored standardnog simbola potrebno je obavezno uvijek navesti i odgovarajući tekstualni navod, tj. pojašnjenje preporučenog postupka, a simboli za isti su propisani članom 7. navedenog Pravilnika.

Uredba o obavezi dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom
Uredbom o obavezi dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom je propisan sadržaj godišnjeg izvještaja, a isti se dostavlja nadležnom organu na obrascu-formularu koji se nalazi u prilogu Uredbe.

Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada (Uredba)

Ovom Uredbom su propisane mjere za prikupljanje, identificiranje, skladištenje, pakovanje i označavanje otpada prije odlaganja, transporta ili prenosa do drugog lica nadležnog za povrat komponenti ili odlaganje i to na način koji štiti ljudsko zdravlje, okolinu, podstiče povrat komponenti i ponovno korištenje otpada.

Uredba se ne primjenjuje na prikupljanje, identificiranje, skladištenje, pakovanje i transport sljedećih vrsta otpada: (i) kućni otpad, (ii) otpad koji se ne proizvodi u domaćinstvima ali je isti kao ili veoma sličan po svojoj prirodi kućnom otpadu, u čijem slučaju proizvođači otpada su dužni da ga predaju komunalnim preduzećima za otpad u skladu sa članom 25. stav 3. ZUO³², (iii) otpad proizveden u zdravstvenim ustanovama, (iv) otpad koji je odložen ili iz kojeg je obavljen povrat komponenti ili koji je skladišten kod operatera koji posjeduje dozvolu za upravljanje otpadom ili okolinsku dozvolu.

Transport otpada se obavlja uz propisno ispunjen formular (transportna dokumentacija) koji se nalazi u prilogu Uredbe.

Federalna strategija upravljanja otpadom F BiH (Federalna strategija)

Federalna strategija je sastavni dio Federalne strategije zaštite okoliša F BiH 2008-2018. Federalna strategija definiše glavne principe i strateške ciljeve za upravljanje otpadom u F BiH, zasnovane na općim načelima zakonodavstva Evropske unije, sa posebnim fokusom na:

- (i) usvajanje regionalnog pristupa u rješavanju problematike upravljanja komunalnim otpadom pri kojem općinske vlasti sarađuju i udružuju se kako bi formirale grupe općina i geografske regije kroz koje će se na regionalnom principu pružati usluge upravljanja otpadom;
- (ii) smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integrirano upravljanje otpadom, sa operativnim ciljevima koji obuhvataju zatvaranje općinskih odlagališta i postepeni prelazak na regionalni koncept odlaganja;
- (iii) smanjenje količine otpada za finalno odlaganje uz efikasnije korištenje resursa;

---

³² Kućanstva su dužna prikupljati svoj proizvedeni otpad i predati ga komunalnim poduzećima za otpad, a opasan otpad predati na određena mjesta za prikupljanje (središta) ili osobi koja je nadležna za pružanje usluga u upravljanju otpadom.

- (iv) osiguranje provedbe sistema kroz pravni, institucionalni i ekonomski okvir; te
- (v) osiguranje sistematskog praćenja parametara za ocjenu stanja okoliša.

Provedbeni dokument Federalne strategije je Federalni plan upravljanja otpadom. Ovaj dokument je obavezujući dio planiranja održivim upravljanjem otpadom. Ovaj Plan je krovni plan koji je, pored Federalne strategije, osnova razvoja kantonalnih i općinskih Planova upravljanja otpadom na osnovu kojih se definira upravljanje svim vrstama otpada.

2.1.2 Analiza pravnog okvira na nivou USK

Zakon o upravljanju otpadom (ZOU USK)

ZOU uređuje način upravljanja svim kategorijama otpada na području USK, i to: (i) kategorije i vrste otpada, (ii) planiranje upravljanja otpadom na području USK, (iii) postupak izdavanja dozvole za upravljanje otpadom, (iv) osiguranje uvjeta za postupanje s otpadom, (v) prava, obaveze i odgovornosti Kantona, općina/Grada, pravnih i fizičkih lica, operatora upravljanja otpadom i proizvođača i vlasnika otpada, (vi) finansiranje djelatnosti i aktivnosti upravljanja otpadom, (vii) nadzor nad upravljanjem otpadom, i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom na području USK.

Cilj ZOU je podsticanje i osiguranje najvažnijih uvjeta radi (i) sprječavanja nastajanja otpada, (ii) smanjivanja nastajanja otpada i smanjivanja opasnih svojstava otpada čiji se nastanak ne može spriječiti, (iii) sprječavanja nenadziranog postupanja sa otpadom, (iv) izdvajanja korisnih komponenti otpada za ponovnu upotrebu, za korištenje za proizvodnju energije i njihovo obrađivanje prije odlaganja, (v) kontroliranog i sigurnog odlaganja otpada, (vi) saniranja otpadom onečišćenog tla, te (vii) razvijanja, utvrđivanja i provođenja sistematske edukacije o otpadu. Prioriteti u upravljanju otpadom definirani ZOU su: (i) minimalno nastajanje otpada, a posebno svođenje opasnih karakteristika takvog otpada na minimum, (ii) smanjenje nastalog otpada po količini, posebno uzimajući u obzir tokove otpada, (iii) tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovinskog materijala iz njega, (iv) spaljivanje ili odlaganje na deponije na okolišno prihvatljiv način onih vrsta otpada koje ne podliježu povratu komponenti, ponovnoj upotrebi ili proizvodnji energije.

Odluka o komunalnom redu

Odlukom o komunalnom redu uređuju se komunalne djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje čije se obavljanje odnosi na komunalni red, odnosno na javne površine. Prema odredbama Odluke, komunalni objekti i uređaji u općoj upotrebi predstavljaju svu urbanu opremu koja se postavlja na javnim površinama i koja ima komunalni karakter: fontane, javne česme, table sa planom grada, **korpe za otpatke**, javna rasvjeta, javni i hemijski toaleti, hidranti, spomenici, spomen-ploče i skulpture.

Shodno odredbama Odluke o komunalnom redu, korpe za otpatke mogu se postavljati samo na mjestima koja odredi Služba za urbanističko planiranje i građenje. Postavljanje, održavanje i zamjenu korpi za otpatke vrši JKP „Komrad“ d.o.o. Bihać. Zabranjeno je postavljanje korpi za otpatke na: (i) stubove saobraćajne signalizacije, (ii) stubove javne rasvjete, (iii) jarbole za zastave, (iv) drveće i drugo rastinje, (v) mjesta na kojima ometaju bezbjednost saobraćaja i druga mjesta na kojima narušavaju estetski izgled naselja. Na korpama za otpatke mogu se postavljati odgovarajući natpisi koji upozoravaju građane na zaštitu okoline i poštivanje komunalnog reda u općini.

Grad Bihać – aktuelno stanje

Grad Bihać ima obavezu da donese sljedeće propise koji regulišu u cijelosti ili djelimično oblast upravljanja otpadom, i to: (i) Odluku o osnivanju javnog komunalnog preduzeća – operatora upravljanja otpadom, (ii) Odluku o postupanju sa komunalnim i njemu sličnim otpadom, te (iii) Odluku o načinu formiranja cijena komunalnih usluga individualne komunalne potrošnje.

Usvojen je Prostorni plan Bihaća 2010-2030 u kojem se navodi da su posljedice neadekvatnog postupanja s otpadom evidentne, te iste nepovoljno utiču na stanje u prostoru, kvaliteti okoliša, a kao posljedica je ugrožavanje standarda života i zdravlja ljudi. Također su usvojene sljedeće odluke: (i) Odluka o načinu postupanja sa komunalnim otpadom na području općine Bihać³³, (ii) Odluka o usvajanju Studije izvodljivosti sa Dodatkom Studije izvodljivosti za Regionalnu sanitarnu deponiju Unsko-sansko kantona-Regija Bihać³⁴, te (iii) Odluka o načinu formiranja cijena komunalnih proizvoda i usluga individualne komunalne potrošnje³⁵.

Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša USK je kantonalni organ uprave nadležan za poslove iz oblasti zaštite okoliša, upravljanja otpadom i komunalnih djelatnosti u USK. Ministarstvo obavlja upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom koji se odnosi na: (i) planiranje i uređenje prostora i politiku korištenja zemljišta na kantonalnom nivou, (ii) prostorno i urbanističko planiranje i građenje, (iii) građevinarstvo, zaštitu okoline i komunalne djelatnosti. Poslovi iz nadležnosti Ministarstva koji se odnose na planiranje i uređenje prostora, korištenje zemljišta, prostorno i urbanističko planiranje, građenje i građevinarstvo, su detaljno navedeni i obrazloženi u odredbama člana 14. Zakona o organizaciji i nadležnostima kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija. Poslovi iz oblasti zaštite okoline i komunalnih djelatnosti svedeni su na tri alineje: (i) komunalne djelatnosti, (ii) provođenje politike zaštite okoline, te (iii) upravljanje i koordinacija aktivnosti na istraživanju, planiranju, finansiranju, praćenju stanja i kontroli okoliša.

U okviru Ministarstva za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša USK obrazovane su dvije osnovne organizacione jedinice, i to:

- (i) odjeljenje za urbanizam, prostorno uređenje i građenje, i
- (ii) odjeljenje za zaštitu okoliša i komunalne djelatnosti.

Unutar Odjeljenja za zaštitu okoliša i komunalne djelatnosti obrazovane su dvije organizacione jedinice:

- i. odsjek za zaštitu okoliša, i
- ii. odsjek za upravljanje otpadom i komunalne djelatnosti.

Poslovi i zadaci iz nadležnosti Ministarstva koji se odnose na oblast upravljanja otpadom obavljaju se u **Odsjeku za upravljanje otpadom i komunalne djelatnosti**.

Poslovi i zadaci iz nadležnosti Grada Bihaća, koji se odnose na oblast upravljanja otpadom obavljaju se u okviru gradskih službi i odsjeka. Služba za komunalne djelatnosti, vode, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove je institucionalna organizacija upravljanja otpadom za Grad Bihać. U okviru nje egzistiraju sljedeće organizacione jedinice: (i) odsjek za komunalne djelatnosti, i (ii) odsjek za vode, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove. Inspeksijski nadzor nad vršenjem poslova obavlja se unutar Odsjeka za vode, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove.

Na osnovu analize stanja organiziranosti nadležnih organa uprave u oblasti komunalnih djelatnosti i zaštite okoliša, odnosno oblasti upravljanja otpadom, može se zaključiti sljedeće:

---

³³ Službeni glasnik Općine Bihać, br. 11/13.

³⁴ Službeni glasnik Općine Bihać, br. 01/14.

³⁵ Službeni glasnik Općine Bihać, br. 08/13.

- (i) poslovi iz oblasti zaštite okoliša i komunalnih djelatnosti su u Gradu Bihaću organizirani u okviru jedne službe, te
- (ii) opisi poslova uglavnom se svode na izraz "*poslovi iz komunalnih djelatnosti i zaštite okoliša*".

Pojedine komunalne djelatnosti i komponente okoliša se rijetko spominju, što je slučaj i sa oblasti upravljanja otpadom. Aktivnosti upravljanja otpadom na području Grada Bihaća obavlja Javno komunalno preduzeće "KOMRAD" d.o.o. Bihać, čiji je osnivač Gradsko vijeće Bihać. Ove aktivnosti se uglavnom odnose na skupljanje komunalnog mješovitog otpada, njegov transport i odlaganje na deponiju. Organizirano odvojeno skupljanje korisnih komponenti komunalnog otpada u Gradu Bihaću je trenutno u relativno malim količinama. U okviru JKP "KOMRAD" d.o.o. Bihać se pored aktivnosti upravljanja otpadom, obavljaju i aktivnosti iz drugih komunalnih djelatnosti. Ovo javno komunalno preduzeće ne posjeduje dozvolu za obavljanje aktivnosti postupanja sa otpadom, u skladu sa odredbama ZOU. U okviru JKP "KOMRAD" d.o.o. Bihać egzistira nekoliko službi, između ostalog i PJ "Reciklaža" koje vrši prikupljanje papira, **stakla** i plastike te njihovo sortiranje i pripremanje za dalju obradu. Recikliranje uključuje sakupljanje, izdvajanje i preradu, radi izrade novih proizvoda iz iskorištenih stvari ili materijala.

TREKUTNA SITUACIJA SAKUPLJANJA I RECIKLIRANJA STAKLA

3. Praksa sakupljanja ambalaže od stakla na području FBiH i pravni okvir

Prema Ustavu BiH, BiH je država sa decentraliziranom političkom i administrativnom strukturom sa nekoliko nivoa političkog upravljanja:

- Državni nivo (institucije državne vlasti),
- Entitetski nivo: Federacija Bosne i Hercegovine (F BiH) decentralizirana u 10 kantona³⁶ koji su dalje podijeljeni u 79 općina, i Republika Srpska (RS) (centralizirana), i
- Brčko Distrikt (BD), jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave pod suverenitetom BiH, a formalno dio oba entiteta.

---

³⁶ Unsko-sanski kanton, Posavski kanton, Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Srednjobosanski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton, Zapadno-hercegovački kanton, Kanton Sarajevo i Livanjski kanton.

Slika 1. FBiH

Zakonski okvir koji uređuje oblast upravljanja otpadom čini Zakon o upravljanju otpadom Federacije BiH („Sl. novine FBiH“ br. 33/03, 71/09 i 92/17) te na području Grada Bihaća kantonalni Zakon o upravljanju otpadom („Sl.glasnik USK-a“ broj 4/12), te podzakonski propisi doneseni na osnovu ovih zakona. Na općinskom nivou u FBiH se upravljanje komunalnim otpadom uređuje donošenjem odluka o komunalnom redu kojim se utvrđuju prava i obaveze stanovnika, komunalnih službi i drugih aktera uključenih u održavanje komunalne higijene, javnog reda, održavanje javnih zelenih površina i javnih saobraćajnica, javne rasvjete, drugih općinskih objekata, kao i prikupljanje i odlaganje komunalnog otpada. Općinska odjeljenja za urbanizam i komunalne poslove odgovorna su za planiranje upravljanja otpadom. Putem ovih odjeljenja, općine angažuju komunalna preduzeća za obavljanje određenih zadataka u upravljanju otpadom na općinskom nivou. Općina može osnovati javno komunalno preduzeće ili vršenje ovih poslova dodijeliti privatnim poslovnim subjektima.

Općine su nadležne za izradu planova upravljanja komunalnim otpadom i organizaciju djelatnosti prikupljanja i odlaganja otpada na svojoj teritoriji. Stoga, usluge upravljanja otpadom uglavnom pružaju javna komunalna preduzeća (JKP), koja su u potpunosti ili dijelom u državnom vlasništvu, ili rjeđe, privatni subjekti s kojima su općine sklopile ugovore. Komunalna preduzeća su finansijski odgovorna za svoje poslovanje-odnosno prikupljaju naknade od domaćinstava i plaćaju naknade operaterima deponija ako su dio šeme regionalne deponije.

Pravilnikom o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom (Službene novine FBiH, br. 88/11, 28/13) su postavljeni ciljevi za iskorištenje i reciklažu ambalažnog otpada (Tabela 1). Prema Pravilniku, 35% ambalažnog otpada koji se stavlja na tržište se mora reciklirati ili iskoristiti do 2016. Odredbe Pravilnika se odnose na cjelokupan ambalažni otpad koji se stavlja na tržište FBiH, dok se otpad koji se spominje u Federalnoj strategiji upravljanja otpadom odnosi samo na materijale iskorištene iz komunalnog otpada.

Na osnovu Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Sl. novine FBiH“ br. 88/11 i 28/13) postavljeni su specifični ciljevi za iskorištenje i reciklažu otpada za period od 2014- 2016:

Tabela 1. Specifični ciljevi za iskorištenje i reciklažu otpada za period 2014-2016

Vrsta ambalaže	Minimalna količina (%) koju treba iskoristiti ili reciklirati po godinama		
	2014	2015	2016
Staklo	5	8	12
Metal	4	6	10
Papir	20	25	30
Plastika	8	12	16
Drvo	5	8	12
Višeslojni i ostali materijal	5	8	10
Ambalaža koja sadrži i/ili je onečišćena opasnim materijama	5	8	10

Operateri sistema su obavezna da postignu ciljeve definisane Pravilnikom o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom. Navedeni ciljevi za staklenu ambalažu su ispunjeni na nivou FBiH u 2019 godini.

U odnosu na ciljeve iz EU navedene u Direktivi 2018/852/EZ ciljevi na nivou FBiH navedeni u Pravilniku su dosta niži.

U narednoj tabeli navedeni su ciljevi za zemlje članice EU:

Tabela 2. Ciljevi reciklaže za zemlje članice EU

Vrsta ambalaže	2025	2030
Plastika	50	55
Drvo	25	30
Nebojeni metali	70	80
Aluminij	50	60
Staklo	70	75
Papir i karton	75	85
Ukupni maseni udio ambalažnog otpada	65	70

Najnoviji evropski podaci o reciklaži stakla potvrđuju da je u EU prikupljeno gotovo 13 miliona tona staklenih boca i staklenki, što daje prosječnu stopu reciklaže stakla od 76% u 2018 godini. Staklo je i dalje najviše reciklirani zatvoreni ambalažni materijal u Europi i najvjerovatnije u svijetu.³⁷

U EU trgovina staklenim otpadom pokazuje konstantan rast od prosjeka od oko 144 000 tona/mjesečno u 2004. do 242 000 tona/mjesečno u 2018., prije pada na godišnji prosjek od 225 000 tona/mjesec u 2019.³⁸

3.1 Sistem selektivnog prikupljanja i razdvajanja otpada

Na području FBiH su uspostavljena i ovlaštena ukupno četiri operatera sistema upravljanja otpadom. Od toga su dva za ambalažu i ambalažni otpad, a to su

- *Ekopak, d.o.o. Sarajevo*
- *Ekoživot, d.o.o. Tuzla.*

Preostala dva su ovlaštena za elektronski i elektronički otpad, i to su Zeos Ekosistem, d.o.o. Sarajevo i Kim Tec eko, d.o.o. Vitez.

Osnovna zadaća operatera sistema za ambalažu i ambalažni otpad je da ispune zahtjeve koje propisuje Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 88/11, 28/13, 8/16, 54/16, 103/16 i 84/17) uz najniže održive troškove i najveće okolišne benefite za FBiH. Operateri sistema dostavljaju izvještaje o ispunjenju nacionalnih ciljeva za prikupljanje otpada jednom godišnje Federalnom ministarstvu okoliša i turizma.

Prema podacima koji su dostavili operateri sistema u svojim Godišnjim Izvještajima za ambalažni otpad: Ekopak d.o.o. Sarajevo i Eko-život d.o.o. Tuzla, otpad koji su preradom iskoristili u neke druge svrhe, prikazani su u slijedećoj tabeli za period 2015. -2018. godina.

Tabela 3. Količine ambalažnog otpada predate na reciklažu (period 2015-2018)

Ambalažni materijal	Predato na reciklažu i/ili iskorištenje u 2015. (t)	Predato na reciklažu i/ili iskorištenje u 2016. (t)	Predato na reciklažu i/ili iskorištenje u 2017. (t)	Predato na reciklažu i/ili iskorištenje u 2018. (t)
Staklo	1567,32	2312,32	1989,71	2123,69
Metal	441	561	695	715,78
Papir	12648	24987,00	19596,00	20038,90
Plastika	3784,02	4118,00	3424,00	3443,88
Drvo	544	1100	973	1013,35
Višeslojna ambalaža	580	749,00	646,00	555,33
Ambalaža koja sadrži i/ili je onečišćena opasnim materijama	10,5	15,00	20,73	22,37

³⁷ https://feve.org/glass_recycling_stats_2018/

³⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/10844.pdf>

Podaci dobiveni od kompanije Ekopak d.o.o. su predstavljeni u narednoj tabeli:

Tabela 4. Količine ambalažnog otpada kompanije Ekopak d.o.o. (period 2012-2019)

AMBALAŽNI MATERIJAL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total tona
<i>Staklo</i>	0	90	527	815	1,164	740	922	1,062	5,320
<i>Metal</i>	0	0	121	191	111	245	335	263	1,267
<i>Papir</i>	3,36 2	4,395	8,089	5,718	8,437	7,796	8,726	9,058	55,580
<i>Plastika</i>	138	2,568	1,036	1,134	1,066	1,324	1,530	1,451	10,248
<i>Drvo</i>	0	0	168	244	600	473	510	532	2,527
<i>Višeslojni</i>	0	0	211	280	349	246	155	194	1,435
<i>Ambalaža od opasnih materija</i>	0	0	5	8	10	16	19	23	80
Total tona	3,50 0	7,053	10,157	8,391	11,737	10,839	12,197	12,582	76,457

Iz tabele se vidi da je u 2019 godini kompanija Ekopak d.o.o. prikupila i predala na reciklažu 1,062 tone stakla, te da je udio staklene ambalaže u ukupnom recikliranom ambalažnom otpadu cca 8,45 %.

Prema izvještaju od strane Agencije za statistiku BiH količina stakla od 5399 tone se nalazi u sastavu komunalnog otpada prikupljenog javnim odvozom u BiH, dok 2158 tone stakla se nalazi u sastavu otpada iz domaćinstava prikupljenog javnim odvozom.³⁹ Udio stakla u sastavu komunalnog otpada prikupljenog javnim odvozom čini 0,58 %.

4. Praksa sakupljanja otpada u Gradu Bihaću

4.1 Grad Bihać

Grad Bihać se nalazi u sjeverozapadnom dijelu BiH, administrativno pripada entitetu FBiH i sjedište je Unsko-sanskog kantona (USK). Prema posljednjem popisu stanovništva Grad Bihać ima 56.261 stanovnika. Površina Grada je 900 km², što čini 21,8% teritorije USK-a i 1,7% BiH. Grad Bihać se sastoji od 35 mjesnih zajednica koje služe kao veza između Gradske uprave odnosno Gradonačelnika i građana.

³⁹ http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/ENV_01_2019_Y1_0_BS.pdf

Slika 2. Položaj Grada Bihaća

Geoprometni položaj Grada Bihaća je izuzetno povoljan, s obzirom da se Grad nalazi na pravcu osnovnih koridora Zapadna Europa-Mediteran-Bliski Istok.

4.2 Stanovništvo i privreda

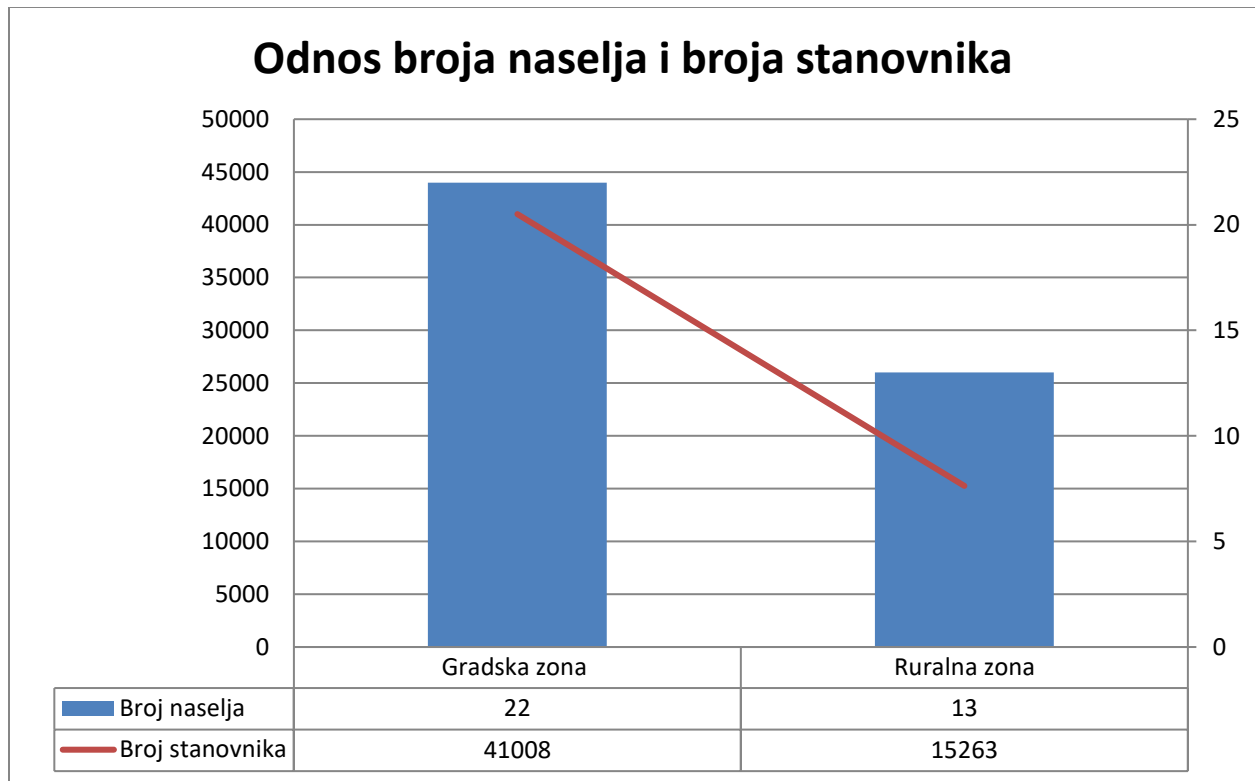
Na području Grada Bihaća živi 56.261 stanovnika, što je cca 2,57 % od ukupnog broja stanovnika u FBiH. U narednoj tabeli dat je prikaz broja stanovnika po naseljima.

Tabela 5. broj stanovnika po naseljima u Gradu Bihaću

Naziv	Broj stanovnika	Naziv	Broj stanovnika
Gradska zona		Ruralna zona	
Bakšaiš Kralje	2062	Brekovica	2004
Centar	877	Čavkići	1185
Donje Prekounje	1852	Gata	1663
Golubić	776	Izačić	2708
Gornje Prekounje	2468	Klokot Papari	1070
Harmani	4524	Kulen Vakuf	675
Hatinac	1158	Martin Brod	401
Jezero Privilica	3201	Orašac	1581
Kamenica	1344	Skočaj	78
Luke	3434	Srbljani	1866
Mali Lug	1407	Veliko Založje	211
Ozimice I	4127	Vrsta	1714
Ozimice II	1605	Zavalje	107
Pokoj	982		
Pritoka	683		
Ribić	1782		
Ripač	1489		
Ružica	2813		
Sokolac	991		
Vedro Polje	694		
Veliki Lug	2181		
Žegar	558		

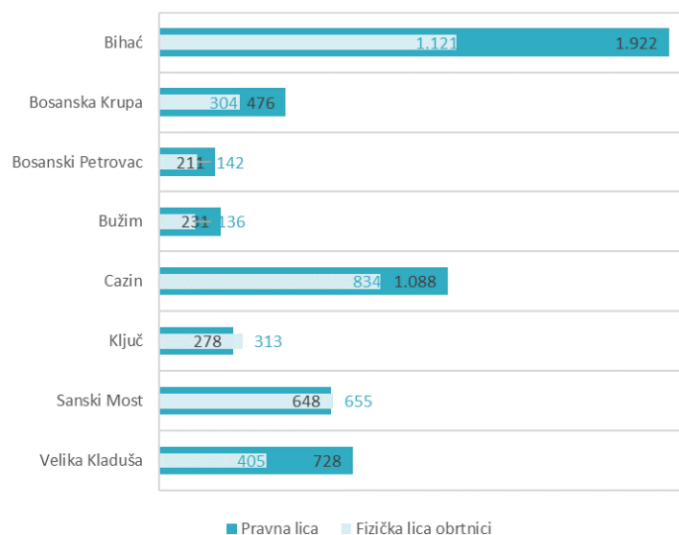
Na području Grada Bihaća postoji 35 mjesnih zajednica te udio urbanog stanovništva čini 76,4 % dok udio ruralnog stanovništva iznosi 23,6 %. Odnos broja naselja u gradskoj i ruralnoj zoni je prikaza na sljedećem dijagramu.

Dijagram 1. Odnos broja naselja i broja stanovnika

U Unsko - sanskom kantonu u 2019. godini ostvareni su poreski prihodi u iznosu od 26,5 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 1,1%. Najviši poreski prihodi ostvareni su u Bihaću u iznosu od 11 mil. KM.⁴⁰ U 2019 godini ukupan broj poslovnih subjekata u USK iznosi 9.492 i te broj registrovanih pravnih lica na području USK iznosi 5.582

⁴⁰ <file:///C:/Users/aculov/Downloads/Makroekonomski%20pokazatelji%20po%20kantonima%202019%20-%20final.%20kor.pdf>

Slika 3. Grafički prikaz registrovanih poslovnih subjekata u 2019-toj godini

Prema podacima iz provedne ankete za potrebe projekat „Upravljanje staklenom ambalažom na području Grada Bihaća“ na području grada Bihaća je registrovano 502 pravna subjekta, te u sljedećoj tabeli dat je prikaz broja HORECA objekata u gradskoj i ruralnoj zoni.

Tabela 6. Broj HORECA objekata u gradskoj i ruralnoj zoni

Broj HORECA objekata u gradskoj zoni	Kafići	Restorani	Hoteli	Sale
	79 barovi/kafići	28	8	/
Broj HORECA objekata u ruralnoj zoni	Kafići	Restorani	Hoteli	Sale
	11 barovi/kafići	4	2	/

4.3 Otpad u gradu Bihaću

Javno komunalno preduzeće Komrad d.o.o. Bihać, čiji je osnivač grad Bihać nadležno je za prikupljanje otpada i upravljanje deponijom na području Grada Bihaća. Otpad sa područja Grada Bihaća se odlaže na deponiju Gorjevac-Kruškovača.

Unutrašnjom organizacijom, JKP "Komrad" d.o.o Bihać je formiralo Poslovnu jedinicu "Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada". Aktivnosti poslovne jedinice se odnose na prikupljanje i odvoz komunalnog otpada, sanaciju i tretman deponije "Gorjevac-Kruškovača" kao i ostale poslove koji se odnose na postupanje sa komunalnim i drugim vrstama otpada. Osnovna karakteristika postojećeg odlaganja otpada na odlagalištu Gorjevac-Kruškovača je djelimično kontrolirani postupak odlaganja, bez uobičajene tehnologije sanitarnog deponiranja. S obzirom na trenutno stanje i tehnologiju koja se primjenjuje, ova deponija spada u odlagališta gdje se vrši polu-kontrolirano deponiranje, odnosno otpad se odlaže na za to predviđena mjesta.⁴¹ Pored odlagališta Gorjevac, u općini se nalazi još divljih smetlišta čiji se broj mijenja svake godine. Procjenjuje se da ih je 6 većih i nepoznat broj manjih. U prilogu 1 je dat popis nelegalnih (divljih) deponija

⁴¹ <http://bihac.org/cms/features/documents/uploads/1506189829209678695.pdf>

na području USK. Unatoč činjenici da JKP "KOMRAD" d.o.o., Bihać, vrši organizirani odvoz komunalnog otpada iz gotovo svih naseljenih mjesta na teritoriji Grada Bihaća, na području se nalazi veliki broj divljih odlagališta. Najugroženija naselja u blizini kojih su evidentirana pomenuta odlagališta su Vedro Polje, Golubić, Srbaljani, Brekovicica, Bugar, Gata, Pritoka, Ružica i podgrabeška naselja.

Komunalni otpad se prikuplja u kontejnere zapremine 1.100 l i 5/7 m³, pet dana u sedmici, a zatim se transportuje na deponiju.

Također, JKP "KOMRAD" d.o.o. Bihać kroz svoju PJ "Reciklaža" vrši prikupljanje papira, stakla i plastike te njihovo sortiranje i pripremanje za dalju obradu. Bihać ima tačke prikupljanja odvojenog otpada, kao što je papir, PET, staklo i tekstil koji se preusmjerava u privatna društva koja se bave recikliranjem.

Tehnički aspekt upravljanja otpadom

Komunalno poduzeće posjeduje 24 vozila od kojih 18 teretnih, 2 radne mašine, 2 luksuzna i 2 traktora. Prosjek starosti vozila je 12,5 godina.

Organizirano skupljanje i odvoz komunalnog otpada i drugog otpada vrši se prema Programu odvoza, šest dana u sedmici. Usluga odvoza pruža se stanovništvu na područjima gdje postoje tehnički uvjeti za vozila komunalnog poduzeća da nesmetano dođu i preuzmu otpad. Organizirani odvoz vrši se jednom sedmično, izuzev na urbanom dijelu grada gdje se prikupljanje i odvoz vrše svakodnevno. Korisnici komunalnih usluga iznose otpad na za to predviđena mjesta u plastičnim vrećama, kutijama, kantama, kontejnerima, bačvama i drugim vrstama posuda. Komunalni i tehnološki otpad iz privrede preuzima se po pozivu i po potrebi velikim kontejnerima, a ostavljena je i mogućnost da privredni subjekti mogu dovesti otpad na odlagalište. Sav prikupljeni otpad odvozi se na odlagalište Gorjovac Kruškovača.

Broj korisnika usluga i pokrivenost uslugama

Općina Bihać pokrivena je odvozom komunalnog otpada na površini od 98% teritorija. Uža gradska jezgra, odnosno MZ-e Centar, Ozimice I, Ozimice II i Prekounje pokrivene su svakodnevnom odvozom, a ostale MZ-e sedmičnim, što je u dosadašnjem periodu bilo zadovoljavajuće. MZ-e Zavalje i Veliki Skočaj nisu pokrivene redovnim odvozom otpada, niti su mještani uvedeni u evidenciju korisnika, jer se radi o vrlo malom broju stanovnika. Budući da se radi o naseljima «povratničke» populacije, usluga odvoza otpada vršena je povremeno i jednokratno, i to na zahtjev predsjednika MZ-e, uglavnom bez ikakve naknade.

Tabela 7. Broj zaposlenika komunalnog preduzeća i korisnika usluga

Broj zaposlenih u komunalnom preduzeću	128
Broj zaposlenih u sektoru upravljanja otpadom	69
Broj domaćinstava obuhvaćenih uslugom	16 857
Broj pravnih lica obuhvaćenih uslugom	1141

Za upravljanje otpadom koristi se sljedeća oprema:

Tabela 8. Oprema za upravljanje otpadom

Br.	Postojeće mašine i oprema	Zapremina (m ³)	Količina
1.	Kamion za smeće	22	3
2.	Kamion za smeće	15	3

3.	Buldožer	-	1
4.	Hooklift kamion	-	1

Prema podacima iz ankete provedene za potrebe Projekta, postojeći tehnički uslovi za upravljanje otpadom su:

Tabela 9. Tehnički uslovi za upravljanje otpadom

		Prosječna zapremina vozila
Broj kamiona	7 (autosmečara)	17 m ³
	2 (kamion kiper)	8 m ³
	1 (samopodizač)	

Otpad koji se dovozi se ne registrira s obzirom da nema kolske vage. Jedan buldožer se koristi za guranje i poravnavanje otpada te često pokrivanje zemljom.

U svrhu što kvalitetnijeg obavljanja gore pomenutih poslova, komunalno preduzeće je opremljeno kako sa stručnim ljudskim kapacitetom tako i sa tehničkim sredstvima. Radna jedinica za upravljanje otpadom ima 29 zaposlenih. Sredstva koja se koriste u obavljanju poslova transporta komunalnog otpada su specijalizirana motorna vozila (kamioni autosmečari i samopodizači). Za tretman otpada na deponiji se koriste radne mašine tj. buldožer i kombinirka. Tehnički kapaciteti (sredstva, oprema, vozne jedinice) za prikupljanje čvrstog otpada ogledaju se u postojanju: 240 kontejnera (1.100L), 40 kontejnera od 5 i 7 m³, 1 pres-kontejner, 2 traktora, 2 samopodizača, 5 kamiona smečara, 2 kiperi, 1 buldozer i 1 rovokopač.

Površina prekrivena otpadom na deponiji je oko 58.230 m². Deponija Gorjevac-Kruškovača se nalazi oko 5 kilometara jugoistočno od Ripča te oko 15 kilometara jugoistočno od centra grada Bihaća. Na deponiju se ulazi prilaznim putem u dužini od oko 13,3 kilometra od magistralne ceste M5 Bihać – Sarajevo, i prilaznim makadamskim putem u dužini od 1,7 kilometara od magistralne ceste Bihać-Bosanski Petrovac. Deponija je locirana na 552 m nadmorske visine u prirodnom udubljenju i okružena poljoprivrednim zemljištem. Odlagalište otpada je omeđeno sa dva puta i jednim strujnim vodom. Najbliže naselje je selo Gorjevac, a najbliža kuća je od deponije udaljena 210 metara. Prema popisu stanovništva iz 2013. godine selo Gorjevac ima četiri (4) stanovnika. Prema Lokalnom ekološkom akcionom planu za općinu Bihać (mart 2012.) u okruženju nema zahvata za potrebe vodoopskrbe.

4.4 Lokacije eko otoka

Grad Bihać trenutno ima 25 aktivnih eko otoka, te na području Grada Bihaća postoji 126 lokacija za kontejnere. Jedan eko otok podrazumijeva tri kontejnerske posude od 1.100 litara (pet, staklo, papir). Eko otoci služe za selektivno odvajanje otpada. Izdvojenim sakupljanjem i odlaganjem otpada u zelene otoke omogućuje se iskorištavanje tih sirovina te smanjenje količine otpada koji se odlaže na odlagalištu.

Eko otoci su organizirani tako što se otpad odvaja na način da staklo, papir, plastika zajedno s metalom imaju zasebne kontejnere. Kontejneri zelene boje se koriste za staklo, kontejneri žute boje se koriste za plastiku i metal, dok kontejneri plave boje se koriste za papir.

Trenutne lokacije eko otoka na području Grada Bihaća su prikazane u Prilog 2. Eko-otoci se nalaze na sljedećim lokacijama:

- Luke (1 eko otok)
- Ozmice I (6 eko otoka)
- 502. viteške brigade (1 eko otok)
- Centar (2 eko otoka)
- Prekounje (2 eko otoka)
- Ozmice II (2 eko otoka)
- Ceravci (2 eko otoka)
- HARMANI (3 eko otoka)

Prema anketi postojeći broj eko otoka je 25 na području Grada Bihaća, te postojeći broj kontejnera za prikupljanje staklenog otpada iznosi 25 kontejnera.

JKP „Komrad“ od 2011. godine pokušava sa domaćim firmama ostvariti saradnju za otkup selektiranog otpada sa eko-otoka. JKP „Komard“ prikupljeni stakleni otpad odvozi u sabirni centar EKO industrijski otpad “Zizi“ Dolac na Lašvi, gdje se ambalažni otpad sortira i pakuje te dalje transportira u tvornicu stakla Vetropack Straža d.d. Hum na Sutli u Hrvatskoj.

4.5 Trenutne rute prikupljanja stakla

Na području Grada Bihaća uspostavljen je Program odvoza smeća prema kojem se definišu i uspostvaljaju rute za prikupljanje staklene ambalaže. Također, komunalno preduzeće izlazi na teren i po pozivu klijenta. Teritorijalna pokrivenost odvozom i u odnosu na ukupno stanovništvo iznosi 95 %. Broj pravnih lica koji su obuhvaćeni uslugom prikupljanja komunalnog otpada je 1141.

Količine prikupljenog i predate staklene ambalaže na reciklažu od strane Komrad d.o.o Bihać u 2019-toj godini iznosi 32.45 tone. Podaci o količini otpada dati su u narednoj tabeli.

Tabela 10. Količina deponovanog komunalnog otpada i količina predatog stakla na reciklažu

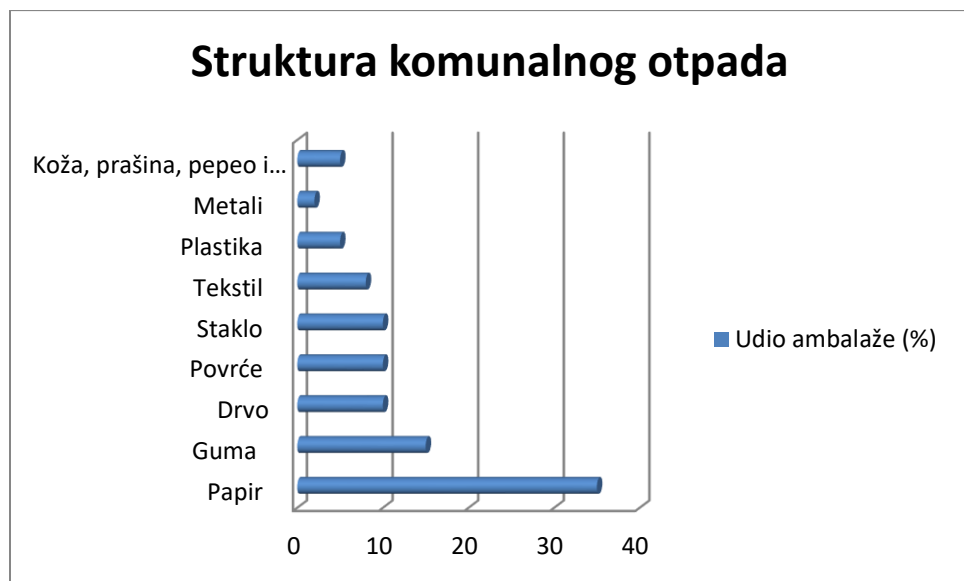
Količina deponovanog komunalnog otpada	Godina	Količina
	2019	18.596,8 tona
Staklo	2019	32,45 tona

Prema podacima iz internih dnevnih djelovodnika otpada JKP "KOMRAD" d.o.o., Bihać, za 2019. Godini ukupna količina prikupljenog otpada iznosi 18.596,8 tona.

Tabela 11. Količine prikupljenog otpada u 2019 godini

Mjesec	Količina prikupljenog otpada, t		Ukupno, t
	Autosmečari i kamion	Samopodizač	
Januar	1178	191	1369
Februar	1240	192,6	1432.6
Mart	1419	203,8	1622.8
April	1330	204,2	1534.2
Maj	1405	202	1607
Juni	1379	204	1583
Juli	1401	232,8	1633.8
August	1340	233,6	1573.6
Septembar	1282	217,6	1499.6
Oktobar	1403	222,4	1625.4
Novembar	1356	204,8	1560.8
Decembar	1335	220	1555
Ukupno, g	16068	2528.8	18596.8

Detaljne analize vrsta, količina i sastava otpada koji se prikuplja na području Grada Bihać do sada nisu rađene. Svi postojeći podaci temelje se na starijim studijama i elaboratima za koje su uglavnom korištene procjene, a ne stvarno izmjerene količine. Prema posljednjim procjenama strukturu komunalnog otpada na području Grada čine papir 35%, guma 15%, drvo 10%, povrće 10%, staklo 10%, tekstil 8%, plastika 5%, metali 2%, koža, prašina, pepeo i drugi materijali 5%.

Dijagram 2. Procjenjena struktura komunalnog otpada na području Grada Bihaća

Prema dokumentu „Analiza sektora upravljanja čvrstim komunalnim otpadom za FBiH - Strateški pravci i planiranje investicija do 2025.g.“ podatak vezan za količinu stakla u strukturi otpada za Unsko-sanski kanton iznosi 8%.

Navedeni podaci o količini stakla u komunalnom otpadu su različiti, no udio stakla (8 % ili 10 %) u ukupnom komunalnom otpadu za Grad Bihać je viši od količine stakla u komunalnom otpadu na nivou BiH (0,58 %). Izdvajanje stakla iz komunalnog otpada predstavlja okolinski prihvatljiv korak, te dovodi do povećane količine reciklirane staklene ambalaže.

4.6 Cijena komunalnih usluga na području Grada Bihaća

Općinsko vijeće Općine Bihać usvojilo je Zaključak o davanju saglasnosti na jedinstvene cijene prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada ("Službeni glasnik Općine Bihać", br. 02/12, 10/13) prema kojemu pojedinačne cijene prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada iznose:

- za domaćinstva 8,35 KM/domaćinstvo (paušalna cijena)
- za privredna društva i obrtnike:

kontejner 1,1 m ³	18,89 KM/mjesečno
kontejner 5-7 m ³	103,02 KM/mjesečno
kanta 240 L	4,12 KM/mjesečno
- za organe uprave, ustanove:

kontejner 1,1 m ³	18,89 KM/mjesečno
kontejner 5-7 m ³	103,02 KM/mjesečno

Prosječan stepen naplate (za kategorije domaćinstva i pravna lica) iznosi preko 74 %.

5. Zaključak

Za oblast upravljanja otpadom, pored Akcionog plana Federalne strategije upravljanja otpadom urađen je Federalni plan upravljanja otpadom (2012 - 2017). Na nivou BiH se trenutno se radi nova Strategija zaštite okoliša Federacije BiH u saradnji sa Švedskim institutom za okoliš uz finansijsku podršku SIDE. Na području FBiH ne postoje tehnički uslovi i/ili standardi za odvojeno prikupljanje otpada niti postoji praksa obezbjeđivanja pojedinačnih kanti/kontejnera ili upotreba plastičnih vreća za odvojeno prikupljanje. Prema nekoliko studija sprovedenih u različitim gradovima BiH, količina suhe reciklabilnefrakcije (plastike, stakla, papira, metala, aluminijskih limenki, PET) čini 24-38% ukupnog otpada.

U FBiH reciklaža otpadnog stakla, a posebno tržište otpadnog stakla kao sirovine za dobijanje novih proizvoda nije dovoljno razvijeno. Zahvaljujući ulaganjima ovlaštenih operatera u subvencije za sakupljanje stakla postiže se napredak u razvoju infrastrukture za primarnu selekciju staklenog otpada. Zakonodavstvo u FBiH ne nameće ograničenja u pogleda broja operatera sistema koji mogu djelovati na tržištu, trenutno su dva operatera ovlaštena za upravljanje ambalažnim otpadom napodručju FBiH.

Paralelno sa odvojenim prikupljanjem u kontejnerima, otkupni (reciklažni) centri posluju u većim gradovima u BiH. Reciklabilni otpad se isporučuje u otkupne centre sortiran i uz naknadu. Glavni snabdjevači materijala su pojedinačni sakupljači. Većina otkupnih centara radi bez odgovarajuće registracije i ne ispunjava relevantne sanitarne i higijenske norme. Pravne i fizičke osobe koje su zainteresirane za prikupljanje i prodaju sekundarnih sirovina, uglavnom se odlučuju za prikupljanje drugih vrsta sekundarnih sirovina (metala, plastike, papira i kartona) koje su finansijski isplativije.

Za postizanje ciljeva za reciklažu i iskorištenje BiH će se i dalje oslanjati na izvozna tržišta, posebno za staklenu ambalažu. U svrhu postizanja ciljeva za reciklažu moraju se definisati svi najvažniji kanali za prikupljanje staklenog otpada. Implementacija efikasnog i isplativog sistema za upravljanje staklenim otpadom zahtijeva značajne promjene u postojećim zakonskim odredbama, organizacijskom uređenju i operativnim praksama na svim nivoima.

Na području Grada Bihaća neophodna su ulaganja u razvoj infrastrukture za sakupljanje ambalažnog stakla u komunalnom sektoru i podizanje svijesti u oblasti upravljanja otpadnim staklom. Kantonalni komunalni inspektori trebaju povećati aktivnosti nadzora te neophodno je povećanje njihovih ovlasti u svrhu povećanja svijesti javnosti.

6. Prilozi.

Prilog 1- Popis nelagalnih deponija

UNSKO SANSKI KANTON										
GRAD BIHAĆ										
Podatke dostavio : Silva Tomljenović Grgić 28.08.2018.							Datum popunjavanja:			
R.br	Naselje (MZ, lokacija)	Udaljenost od (prometnice , objekta, rijeke)	Koordinate deponije X Y	Površina deponije m ²	Visina deponije m	Količina / volumen m ³	Vrsta/struktu ra odloženog otpada	Status deponije	Prioritet sanacije	Komentar
1.	Odlagalište grada Bihaća Kruškovača - Gorjevac	1,7 km od magistralnog puta Bihać-Bos.Petrova c-Ključ 2km zračne linije od najbližeg naselja Ripač	Zemljište označeno kao k.č.br. 306,307, 346,347 k.o. Račić. Ostale nije moguće identificirati zbog oštećenosti kat.planova	Površina deponije iznosi 40.000m ² Aktivni dio iznosi 7.500m ²	Debljine sloja otpada iznose i do 10m	Procijenjena zapremina deponije iznosi 455.500 m ³	Komunalni otpad iz domaćinstva	Aktivna	U skladu sa zakonskom regulativom sanacija je neophodna	U toku priprema dokumentacije za sanaciju odlagališta Kruškovača-Gorjevac
2.	Deponija put Međudražje - Mali Skočaj	Uz put na prvoj velikoj krivini iz smijera Malog Skočaja		Površina 200m ²		50m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Prvi prioritet Zaštitini pojas lokalnog vodovoda Piskovac koji je	Nepristupačno mjesto u strmini tako da je sanacija otežana

									udaljen 500m od deponije	
3.	Deponija Brekovica	U blizini majdana sa lijeve strane puta koji vodi prema naselju Brakovica, a prije same serpentine skrene se lijevo na sporedni put oko 100m		Površina 100m ²		50 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Nepristupač no mjesto u strmini tako da je sanacija otežana
4.	Deponija Grabež	700 m od prvih kuća u naselju Vinica pored puta Bihać-Bos.K s lijeve i desne strane u dužini od 500 m	k.č.br.20192024,2325 k.o. Založje	Otpad je rasut na površini od 1000m ²		700 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Lokalitet čišćen i saniran u ranijem periodu
5.	Deponija Čavkići	Neposredno uz put za lokalno mezarje	Zemljište označeno kao k.č.br. 3104,3105,3106 i 3165 k.o. Založje	Otpad je rasut na površini od 2000m ²		300m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	

		5 km od najbližeg izvora								
6.	Deponija Klokot	U naselju Klokot kod lokalnog mezarja		Otpad je rasut na površini od 3000 m ²		500 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	
7.	Deponija Kulen Vakuf	Pored puta koji vodi od Kulen Vakufa prema prema Donjem Lapcu 100m od pružnog nadvožnjaka	S lijeve strane puta prema potoku u strmini	1400m ²		500m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Deponija je dijelom pokrivena zemljom nalazi se u strmini
8.	Deponija Orašac grad	Nacionalni park Una U blizini naselja Orašac grad		Otpad je rasut na tri lokaiteta koja se nalaze blizu jedan drugom ukupna površina 300m ²		100 m ³	Komunalni otpad	Aktivna	Prvi prioritet Nacionalni park Una	Zamljište u privatnom vlasništvu nepristupačno
9.	Deponija Srpska Gata	Deponija pored makadam		Otpad je rasut na površini		3000 m ³	Mješoviti komunalni otpad i	Aktivna	Prvi prioritet	Deponija nepristupačna u velikoj

		puta koji vodi kroz naselje Srpska Gata i udaljena je oko 100m od raskrsnice puta koji vodi prema majdanu dolomita Ikić		od 5000 m ²			građevinski otpad		Nalazi se iznad bunara vode za piće naselja Gata i izvora termalnih voda u Gati	strmini pored puta
10.	Deponija Zavalje	Pored puta Žegar Zavalje Zaštitni pojas vodozahvata Trebljevik na udaljenosti od oko 500m od predmetnog vodozahvata Ib zaštitna zona izvorišta vode za piće	536 k.o. Bihać	Otpad je rasut na površini od 500 m ²		100 m ³	Mješoviti komunalni i animalni otpad	Aktivna	Prvi prioritet Ib zaštitna zona izvorišta vode za piće Klokot Privilica	Deponija nepristupačna u velikoj strmini pored puta

		Klokot Privilica								
11.	Deponija Klokotski most	Pored makadam puta koji ide lijevo od Klokotskog mosta	k.č. br. 1697, 1698 k.o. Bihać	Otpad je rasut na površini od 5000 m ²		1000 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Lokacija u privatnom vlasništvu
12.	Deponija Ribić	Pored makadam puta Orljani Pritoka (put preko Orljanske glavice)	k.č.br.478 k.o. Ribić	Otpad je rasut na površini od 2000 m ²		300 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad		Drugi prioritet	
13.	Deponija Pritoka	Naselje Pritoka Lokalitet bivše separacije GP Izgradnja	k.č.br. 685,686,687,688,689,690, 691 k.o. Pritoka	Na strmini oko 200m ² Na ostalom dijelu 100m ²		Na strmini 50m ³ Na ostatku lokaliteta 10m ³	Mješoviti komunalni otpad, mješavina piljevine i šuta	Aktivna	Drugi prioritet	Otpad je odložen na strmini i djelimično je pokriven zemljom
14.	Deponija Ružica kasarna	Uz makadam put od naselja Čekrlje prema kasarni Orljani 100 m od prvih kuća	k.č.br. 154, 155, 156, 158 k.o. Bihać	Otpad je rasut na površini od 2000 m ²		500 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	

		od naselja Čekrlje								
15.	Deponija Ružica grad	U naselju Ružica	k.č.br. 6008/3 k.o. Bihać grad	Otpad je rasut na površini od 700 m ²		1000 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	
16.	Deponija ulica Mehmeda Fazlića	Na parceli u Ulici Mehmeda Fazlića u Bihaću	k.č.br.8033 k.o. Bihać grad	Otpad je rasut na površini od 500 m ²		100 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Deponija je u ranijem periodu bila očišćena i sanirana
17.	Deponija Žegar	Deponiju u Žegarskom polju iza naselja Žegar 300m od prvih kuća i oko 1000 m od vodozahvat a Trebljevik	k.č.br. 154, 155, 156, 158 k.o. Bihać	Otpad je rasut na površini od 5000 m ²		1000 m ³	Mješoviti komunalni otpad i građevinski otpad	Aktivna	Drugi prioritet	Deponija je u ranijem periodu bila očišćena i sanirana

Ukupna količina otpada m³ : 9.260 m³

Napomena: U ukupnu količinu nije uračunat otpad sa rednog broja 1
Odlagalište Kruškovača - Gorjevac

Cijena sanacije KM: 593.172,45 KM sa uračunatim PDV-om

Napomena: U cijenu je uračunata i cijena odvoza i sanacije prikupljenog
otpada na odlagalištu Kruškovača – Gorjevac (7,02 KM/m³)

Prilog 2- Lokacije eko-otoka